



KOMMUNSTYRELSEN
SKOLROTELN

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN

Dnr. 2012-06-11/12-421/6121

DNR: 001-924/2012
DATUM: 2012-06-11

Till berörd remissinstans

**ANGÅENDE REMISSEN OM LIKVÄRDIG
UTBILDNING - RIKSREKRYTERANDE
GYMNASIAL UTBILDNING FÖR VISSA
UNGDOMAR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING
(SOU 2012:24)**

Detta gäller remissvar på "Likvärdig utbildning - riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)"

Dnr: 001-924/2012

Remisstiden sträcker sig till den 24 augusti 2012, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrädssekreterare på Skolroteln är Erik Åslin, tfn 0850829745.

Remissvar skickas till:

- Skolroteln i **digital form (word/excel)**. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: Funktion SLK RIV-remissvar eller
RIV-remissvar@stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Skolroteln



Remitteringsmapp

Ärende: Likvärdig utbildning - riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)

Inkom till KF/KS kansli den

Behandling i övrigt:

För yttrande senast: 24 augusti 2012

Stadsdelsnämnderna

Facknämnderna
Utbildningsnämnden

Övriga
Stadsledningskontoret



REGERINGSKANSLIET

Remiss

2012-05-22

Utbildningsdepartementet

Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten

U2012/2216/GV

STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturet

Ink. 2012 -06- 07

Dnr: 001-924/2012

Till: RTV

Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)

Härmed remitteras delbetänkandet *Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)* av utredningen om en flexibel specialskola (U 2010:04).

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Kammarrätten i Göteborg
3. Förvaltningsrätten i Stockholm
4. Socialstyrelsen
5. Karolinska universitetssjukhuset
6. Statens institutionsstyrelse (SIS)
7. Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)
8. Barnombudsmannen
9. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS)
10. Arbetsgivarverket
11. Statskontoret
12. Ekonomistyrningsverket
13. Centrala studiestödsnämnden
14. Statens skolverk
15. Statens skolinspektion
16. Specialpedagogiska skolmyndigheten
17. Folkbildningsrådet
18. Skolväsendets överklagandenämnd
19. Ungdomsstyrelsen
20. Myndigheten för yrkeshögskolan
21. Högskoleverket
22. Stockholms universitet
23. Linköpings universitet

24. Örebro universitet
25. Malmö högskola
26. 2012 års studiehjälpstudering (U 2012:02)
27. Regelrådet
28. Centrum för lättläst
29. Institutet för språk och folkminnen
30. Statens kulturråd
31. Talboks- och punktskriftsbiblioteket
32. Diskrimineringsombudsmannen
33. Arbetsförmedlingen
34. Botkyrka kommun
35. Falkenbergs kommun
36. Gnesta kommun
37. Göteborgs kommun
38. Haninge kommun
39. Helsingborgs kommun
40. Härnösands kommun
41. Hässleholms kommun
42. Karlstads kommun
43. Kramfors kommun
44. Kristianstads kommun
45. Lindesbergs kommun
46. Linköpings kommun
47. Lunds kommun
48. Malmö kommun
49. Malung-Sälens kommun
50. Piteå kommun
51. Sigtuna kommun
52. Stockholms kommun
53. Strängnäs kommun
54. Södertälje kommun
55. Tibro kommun
56. Trelleborgs kommun
57. Uddevalla kommun
58. Umeå kommun
59. Uppsala kommun
60. Vänersborgs kommun
61. Åsele kommun
62. Örebro kommun
63. Örnsköldsviks kommun
64. Östersunds kommun
65. Östra Göinge kommun
66. Skåne läns landsting
67. Stockholms läns landsting

68. Västernorrlands läns landsting
69. Västra Götalands läns landsting
70. Örebro läns landsting
71. Afasiförbundet i Sverige
72. Almega
73. Barnplantorna – Riksförbundet för Barn med Cochelaimplantat och Barn med Hörapparat
74. Dövblind Ungdom (DBU)
75. Ekeskolans vänner
76. Friskolornas riksförbund
77. Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder (DHR)
78. Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB)
79. Föreningen Sveriges Skolchefer (FSS)
80. Föräldraalliansen Sverige
81. Handikappförbunden
82. Hjälpmedelsinstitutet
83. Hjärnförbundet Hjärnkraft
84. Hörselskadades Riksförbund (HRF)
85. Landsorganisationen i Sverige (LO)
86. Lika Unika, Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning
87. Lärarförbundet
88. Lärarnas riksförbund
89. Riksförbundet Attention
90. Riksförbundet FUB – För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning
91. Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB)
92. Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU)
93. Riksförbundet Hem och Skola
94. Riksföreningen för skolsköterskor
95. Svenska Downföreningen
96. Svenska Förbundet för Specialpedagogik
97. Svenska kommunalarbetsareförbundet
98. Svenska Skolläkarföreningen
99. Svenskt Näringsliv
100. Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)
101. Sveriges Auktoriserade Utbildningsföretag
102. Sveriges Dövas Riksförbund (SDR)
103. Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU)
104. Sveriges elevråd (SVEA)
105. Sveriges elevråds centralorganisation (SECO)
106. Sveriges Kommuner och Landsting
107. Sveriges Psykologförbund

- 108. Sveriges Skolkuratorers förening
- 109. Sveriges skolledarförbund
- 110. Sveriges Vägledarförening
- 111. Synskadades riksförbund (SRF)
- 112. Särskolans och Specialskolans Yrkesvägledares Ideella förening (SYVI)
- 113. Talknuten (Afasiförbundet i Sverige)
- 114. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
- 115. Unga Hörselskadade (UH)
- 116. Unga Rörelsehindrade (UngaRH)
- 117. Unga Synskadade (US)
- 118. Utvecklingspedagogik Sverige AB
- 119. Waldorfskolefederationen

Remissvaret i original och 3 kopior ska ha inkommit till Utbildningsdepartementet senast den 1 oktober 2012. Remissvaret bör även översändas i elektronisk form till registrator@education.ministry.se med hänvisning till diarienummer.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.



Eva Lenberg
Rättschef

Kopia till
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm

Likvärdig utbildning

*– riksrekryterande gymnasial utbildning
för vissa ungdomar med funktionsnedsättning*

*Slutbetänkande av Utredningen
om en flexibel specialskola*

Stockholm 2012



STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2012:24

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2012

ISBN 978-91-38-23715-1
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Utbildningsdepartementet

Regeringen beslutade den 22 april 2010 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå hur en flexibel specialskola ska kunna införas. Den 22 december 2010 beslutade regeringen att utvidga utredarens uppdrag till att också se över den riksrekryterande gymnasiala utbildningen för vissa ungdomar med funktionsnedsättning. Ann-Marie Begler, generaldirektör, Skolinspektionen förordnades som särskild utredare den 29 april 2010.

Som experter förordnades fr.o.m. den 11 oktober 2010 departementssekreterarna Leo Gumpert, Utbildningsdepartementet, Andreas Hermansson, Finansdepartementet, Lars Nilsson, Socialdepartementet, Marie Törn, Utbildningsdepartementet och Anders Widholm, Utbildningsdepartementet samt kanslirådet Ulrika Åkerdahl, Utbildningsdepartementet.

Från och med den 24 maj 2011 förordnades kanslirådet Merja Strömberg som expert. Samma dag entledigades departementssekreterarna Leo Gumpert, Marie Törn och Anders Widholm från uppdraget som experter. Ämnesrådet Gudrun Wirmark, Utbildningsdepartementet, förordnades som expert fr.o.m. den 5 september 2011. Departementssekreteraren Carolina Östgren, Utbildningsdepartementet, förordnades som expert fr.o.m. den 8 november 2011. Kanslirådet Per Eriksson, Utbildningsdepartementet, förordnades som expert fr.o.m. den 31 januari 2012. Kanslirådet Ulrika Åkerdahl entledigades från uppdraget som expert från och med samma dag.

Som sekreterare anställdes fr.o.m. den 19 maj 2010 föredraganden Karin Flemström och fr.o.m. den 1 juni 2010 undervisningsrådet Gabriel Brandström. Utredaren Eva Wallberg anställdes som sekreterare fr.o.m. 1 april 2011. Gabriel Brandströms anställning upphörde samma dag och Karin Flemströms upphörde fr.o.m.

den 15 augusti 2011. Undervisningsrådet Hampus Strömberg anställdes som sekreterare för perioden fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 30 november och juristen Malin Rothlin anställdes som sekreterare fr.o.m. den 1 december 2011.

Utredningen som antagit namnet Utredningen om en flexibel specialskola överlämnade i mars 2011 delbetänkandet *Med rätt att välja – flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp* (SOU 2011:30).

Utredningen överlämnar härmed slutbetänkandet *Flexibel utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning* (SOU 2012:24).

Utredningens uppdrag är härmed slutfört.

Stockholm i april 2012

Ann-Marie Begler

/ Eva Wallberg
Malin Rothlin

Innehåll

Förkortningar.....	11
Sammanfattning	13
Sammanfattning på lättläst svenska.....	23
Författningsförslag	37
1 Inledning.....	65
1.1 Uppdrag.....	65
1.2 Utredningens arbete	66
1.3 Gammal fråga i ny tid	67
1.4 Utgångspunkter för utredningens arbete	68
1.5 Begreppen har betydelse	70
2 Riksgymnasieutbildning för ungdomar med svåra rörelsehinder	73
2.1 Målgruppen	73
2.2 Elevutvecklingen vid RgRh	75
2.2.1 Stora regionala skillnader	75
2.2.2 Elevantalet minskar vid RgRh.....	78
2.3 Utbildningen – verksamhet och kvalitet	78
2.3.1 Studieresultat	79
2.3.2 Vad händer efter RgRh?	82

2.3.3	Utbildningens organisering.....	86
2.3.4	Lärartätheten är hög.....	89
2.3.5	Nästan alla elever har elevassistans	90
2.4	Habiliteringen – verksamhet och kvalitet.....	92
2.4.1	Vad är habilitering vid RgRh?	93
2.4.2	Habiliteringens omfattning varierar	95
2.4.3	Hög personaltäthet inom habiliteringen	96
2.5	Elevhemsboendet – verksamhet och kvalitet.....	97
2.5.1	Allt färre elever i boendet.....	97
2.5.2	Mångfacetterad verksamhet	97
2.5.3	Personaltätheten är hög	99
2.6	Förslag till framtida RgRh	100
2.6.1	Behovet av RgRh bedöms minska.....	100
2.6.2	Målgruppen förtydligas	102
2.6.3	Den särskilda bestämmelsen om långsammare studietakt tas bort	106
2.6.4	Reglerna om specialinriktad ämnesplan tas bort.....	108
3	Riksgymnasieutbildning för ungdomar med dövhet, hörselskada, dövblindhet eller språkstörning.....	111
3.1	RGD/RGH:s målgrupper.....	111
3.1.1	Ungdomar med dövhet och hörselskada.....	112
3.1.2	Ungdomar med dövblindhet.....	112
3.1.3	Ungdomar med språkstörning	113
3.2	Elevutveckling	115
3.3	Elever från hela landet.....	120
3.4	Utbildningen – verksamhet och kvalitet.....	122
3.4.1	Studieresultat.....	123
3.4.2	Antalet studieår varierar mellan de olika elevgrupperna	129
3.4.3	Hög frånvaro påverkar möjligheterna att nå målen.....	130
3.4.4	Avbrott sker av olika anledningar	133
3.4.5	Vad händer efter RGD/RGH?.....	133
3.4.6	Utbildningens organisering.....	136
3.4.7	Personal och personaltäthet	138

3.4.8	Anpassning, teknik och hjälpmedel.....	140
3.4.9	Elever om utbildningen vid RGD/RGH.....	141
3.5	Förslag om en tvåspråkig riksgymnasieutbildning	141
3.5.1	Rätt till den riksrekryterande utbildningen regleras i skollagen.....	141
3.5.2	Tydligare målgrupp och ett mer samlat uppdrag.....	143
3.5.3	Teckenspråk som gymnasiegemensamt ämne för elever som tillhör målgruppen för RgT.....	148
3.5.4	Bestämmelsen om nödvändiga avvikelser från styrdokumentet tas bort.....	150
3.5.5	Den särskilda bestämmelsen om förlängning av utbildningstiden tas bort.....	151
3.6	Elevboende	152
3.7	Fritidsverksamhet	157
4	Riksrekryterande utbildning i gymnasiesärskolan för vissa ungdomar med ytterligare funktionsnedsättning...	159
4.1	Målgrupp	159
4.2	Elevutveckling	161
4.3	Utbildningen – verksamhet och kvalitet	162
4.3.1	Utbildning huvudsakligen på individuella program	162
4.3.2	Hög personaltäthet.....	163
4.4	Förslag till riksrekryterande gymnasiesärskola.....	164
4.4.1	Rätt till riksrekryterande utbildning regleras i skollagen.....	164
4.4.2	Målgrupperna definieras i skollagen.....	165
4.4.3	Behov av anpassade ämnes- och kursplaner	168
4.5	Boende i elevhem och omvårdnad i boendet.....	170
4.5.1	Merparten av eleverna bor på elevhem	170
4.5.2	Personaltätheten är hög.....	171
4.5.3	Förslag om rätt till boende för vissa elever	171
4.6	Elevresor	172

5	Antagningsprocessen	173
5.1	Dagens antagningsprocess	173
5.1.1	Antagningen till RgRh	173
5.1.2	Antagningen till RGD/RGH	174
5.1.3	Antagningen till Rgsär	175
5.2	Förslag till en enhetligare antagningsprocess	176
5.2.1	Gemensamt beslutsorgan	177
5.2.2	Prövning av ansökan om utbildning	179
5.2.3	Prövning av rätt till boende	183
6	Ansvar för finansiering	187
6.1	Dagens kostnader och finansiering	187
6.2	Förslag till en mer likvärdig finansiering	190
6.2.1	Utbildningen	191
6.2.2	Habiliteringen	198
6.2.3	Elevboende	201
6.2.4	Resor	209
6.2.5	Sammantaget	211
7	Styrning och avtal	215
7.1	Övergripande om styrningen av den riksrekryterande gymnasiala verksamheten	215
7.2	Dagens avtal och överenskommelser	218
7.3	Tidigare utredningar och förslag	222
7.4	En tydligare och mer samordnad styrning med avtal	223
7.5	Avtalens utformning	228
7.6	Utökat ansvar för SPSM	232
8	Statligt stöd till kommunala och fristående huvudmän ..	233
8.1	Kommunala och fristående alternativ	233
8.1.1	Gymnasieutbildning för elever med svåra rörelsehinder	233

8.1.2	Gymnasieutbildning för elever med dövhet, hörselskada eller språkstörning.....	237
8.1.3	Gymnasiesärskoleutbildning för elever med utvecklingsstörning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning	240
8.2	Förslag om utvecklat statligt stöd till kommunala och fristående skolhuvudmän.....	242
8.2.1	Förstärkt och förlängd tidsbegränsad satsning.....	242
8.2.2	Aktivare roll för Specialpedagogiska skolmyndigheten	247
8.2.3	SIS-anlaget bör ses över.....	250
9	Konsekvenser av förslagen.....	253
9.1	Ekonomiska konsekvenser	253
9.1.1	Kostnadskonsekvenser för den riksrekryterande utbildningen.....	253
9.1.2	Utvecklat statligt stöd till kommunala och fristående huvudmän	257
9.1.3	Sammantaget över tid	258
9.2	Konsekvenser för den unga.....	259
9.3	Den kommunala självstyrelsen.....	260
9.4	Övriga konsekvenser	260
10	Författningskommentar	261
	Litteratur	275
	Bilagor	
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2010:47.....	281
Bilaga 2	Tilläggsdirektiv 2010:48.....	291
Bilaga 3	Internationella deklARATIONER och överenskommelser ..	297
Bilaga 4	Kostnader och finansiering.....	299
Bilaga 5	Kostnadskonsekvenser för den riksrekryterande gymnasiala utbildningen	317

Förkortningar

ADHD	Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder
AKK	Alternativ och kompletterande kommunikation
ALL	Arbetsordning för Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning
CI	Cochleaimplantat
CP	Cerebral pares
CSN	Centrala Studiestödsnämnden
DAISY	Digital Accessible Information System (Digitalt Anpassat InformationsSYstem)
dir.	direktiv
Dnr	diarienummer
EU	Europeiska unionen
FB	föräldrabalken
FN	Förenta nationerna
LSS	lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
prop.	proposition
ref.	referat
RGD	Riksgymnasiet för döva
RGH	Riksgymnasiet för hörselskadade
RgRh	Riksrekryterande Rh-anpassad utbildning

Rgsär D/H	Riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning för ungdomar med utvecklingsstörning i kombination med dövhet eller hörselskada
RgsärT	Riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning för tvåspråkiga
RgT	Riksgymnasiet för tvåspråkiga
Rh	rörelsehinder
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SCB	Statistiska centralbyrån
SKOLFS	Skolverkets författningssamling
SFB	socialförsäkringsbalken
SFS	Svensk författningssamling
SIS	Särskilda insatser på skolområdet
SOU	Statens offentliga utredningar
SPSM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
SÖ	Sveriges internationella överenskommelser
UbU	Utbildningsutskottet
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Sammanfattning

Med anledning av utredningens ursprungliga uppdrag¹ överlämnades i mars 2011 delbetänkandet *Med rätt att välja – flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp* (SOU 2011:30). Enligt utredningens tilläggsdirektiv² ska utredningen nu se över den riksrekryterande gymnasiala utbildningen för ungdomar med vissa funktionsnedsättningar. De utbildningar som avses är den Rh-anpassade gymnasieutbildningen i Göteborg, Kristianstad, Stockholm och Umeå för elever med svåra rörelsehinder (RgRh), gymnasieutbildningen för elever med dövhet, hörselskada, dövblindhet och språkstörning i Örebro (RGD/RGH) samt utbildningen för elever med dövhet och hörselskada i Örebro kommuns gymnasiesärskola (Rgsär D/H).

Utgångspunkter

Alla ungdomar har rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet i delaktighet och gemenskap med andra. Det gäller oberoende av om eleven får sin utbildning i hemkommunens skola, i en annan kommun eller i en fristående skola, eller om eleven går på en riksrekryterande utbildning. Ungdomar med funktionsnedsättning ska i första hand ges möjlighet att få sin utbildning i eller i anslutning till sin hemkommun, med möjlighet att bo hemma med sin familj. För en liten grupp ungdomar med svåra funktionsnedsättningar låter sig detta inte alltid göras med en tillfredsställande kvalitet. Riksrekryterande gymnasie- eller gymnasiesärskola för elever med vissa funktionsnedsättningar blir då ett alternativ som dock endast bör användas när det finns särskilda skäl. En ungdom med funktionsnedsättning ska dessutom som andra ungdomar ha möjlighet att välja skola. Utgångspunkten ska vara den unga personens bästa.

¹ Dir. 2010:47 (se bilaga 1).

² Dir. 2010:137 (se bilaga 2).

Regelverkets struktur skiljer sig mellan de olika riksrekryterande gymnasiala utbildningarna för elever med vissa funktionsnedsättningar. Det som för vissa målgrupper regleras i lag, regleras för andra i förordning och för ytterligare andra endast i avtal. Utredningens ambition är att rätt sak ska regleras på rätt ställe och att det ska ske på ett likartat sätt för de olika verksamheterna. Vidare ska ansvaret för att finansiera den riksrekryterande verksamheten inte innebära att det är mer förmånligt för en kommun att ha en ungdom vid någon av de riksrekryterande gymnasiala utbildningarna än i den egna gymnasie- eller gymnasiesärskolan. Det ska inte finnas ekonomiska incitament för kommunen att avstå från att investera i en anpassad studiemiljö av hög kvalitet i hemkommunen.

Dagens riksrekryterande gymnasiala verksamhet har goda förutsättningar för hög kvalitet

Samtliga riksrekryterande gymnasiala utbildningar har goda förutsättningar att erbjuda en hög kvalitet. Det gäller för utbildning, boende och omvårdnad i boendet samt, i förekommande fall, habilitering. I mycket beror detta på att det handlar om resursstarka verksamheter med anpassad miljö, hög personaltäthet och personal som kompetensutvecklas.

Studieresultaten vid RgRh är sämre än i gymnasieskolan generellt. Detta måste dock bedömas mot bakgrund av att eleverna i många fall har stora studiesvårigheter till följd av sina funktionsnedsättningar. Andelen elever som från början saknat behörighet till gymnasieskolan är hög. Det är inte heller så vanligt att ursprungligt obehöriga elever uppnår behörighet till gymnasieskolan under utbildningstiden, även om det förekommer. Få elever från RgRh studerar vidare. Att alltför få får arbete efter studierna kan i stor utsträckning förklaras av hur arbetsmarknaden fungerar.

Även om studieresultaten vid RGD/RGH är sämre än i gymnasieskolan generellt bedöms utbildningen bidra positivt till elevernas kunskapsutveckling. Andelen elever som från början saknat behörighet till gymnasieskolan är hög. Andelen som uppnår behörighet till nationellt program under studierna måste dock anses vara en framgång. Relativt många elever läser vidare i någon form. Uppgifter om tidigare elevers inkomster indikerar att deras etablering på arbetsmarknaden inte skiljer sig särskilt från den för andra ungdomars. Det framgår inte av uppgifterna om eleven har lönebidrag eller annat stöd.

Inom samtliga riksrekryterande verksamheter finns utvecklingsområden som bör tas upp i samband med att nya avtal sluts mellan stat och anordnande kommuner.

Rätt till utbildningen och tydligare målgrupper

Utredningen bedömer att det finns ett fortsatt behov av riksrekryterande gymnasial utbildning för en liten grupp elever i de aktuella målgrupperna. Det ska framgå tydligt av skollagen att elever som tillhör utbildningarnas målgrupper har rätt till utbildningen. I dag gäller det endast för RgRh. Målgrupperna ska samtidigt förtydligas.

För utbildningen vid RgRh ska det sammansatta behovet av en Rh-anpassad gymnasieutbildning och av en omfattande habilitering på skoltid definiera målgruppen. Med nuvarande bestämmelser framgår inte att elevens behov av habilitering ska vara omfattande. Vissa elevers behov av boende i elevhem och omvårdnad i boendet ska inte som i dag ingå i definitionen av målgruppen utan rätten till boende och omvårdnad i boendet för vissa elever vid RgRh ska regleras i särskild ordning (se nedan).

Målgruppen för det tvåspråkiga riksgymnasiet (RgT) föreslås vara ungdomar med dövhet och hörselskada med behov av en teckenspråkig undervisningsmiljö, ungdomar med grav språkstörning som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation samt elever med dövblindhet. Dagens uppdelning på antingen RGD eller RGH är enligt utredningen otidsenlig. Andelen elever som har både talad svenska och teckenspråk som undervisningsspråk ökar i dag vid de regionala specialskolorna, vilket bör återspeglas även vid RgT. Den lilla grupp elever med grav språkstörning som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation ska ha möjlighet att få sin utbildning vid RgT, på motsvarande sätt som dessa elever får det vid de regionala specialskolorna. För elever med hörselskada och elever med grav språkstörning som inte tillhör målgruppen behövs kraftfulla insatser för att stödja etableringen av anpassade utbildningsmiljöer lokalt och regionalt.

Målgruppen för den tvåspråkiga riksrekryterande gymnasiesärskolan (RgsärT) ska vara ungdomar med utvecklingsstörning och dövhet eller hörselskada som har behov av en teckenspråkig undervisningsmiljö, ungdomar med utvecklingsstörning och grav språkstörning som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation

samt elever med utvecklingsstörning och dövblindhet. Dessutom föreslås att målgruppen ungdomar med utvecklingsstörning i kombination med synskada och ytterligare funktionsnedsättning ska tas emot vid en riksrekryterande gymnasiesärskola (RgsärSyn). Det handlar här om en ytterst liten elevgrupp med mycket sammansatta och komplexa behov.

Särskilda bestämmelser för utbildningen bör undvikas

Det är en fråga om likvärdighet att de bestämmelser som behövs för att anpassa utbildningen för elever med funktionsnedsättning ska kunna tillämpas oberoende av vilken skola eleven går i. Särskilda bestämmelser för den riksrekryterande utbildningen bör därför undvikas så långt som möjligt.

För RgRh föreslås därför att bestämmelsen om långsammare studietakt och bestämmelsen om specialinriktad ämnesplan ska tas bort. För RgT föreslås att bestämmelsen som i dag gäller för RGD/RGH om förlängd utbildningstid och bestämmelsen om att Skolverket får meddela föreskrifter om nödvändiga avvikelser från läroplanen, examensmålen, ämnesplanerna och poängplanen för nationella program ska tas bort.

I stället ska liksom för andra elever i målgrupperna de generella bestämmelserna i gymnasieförordningen (2010:2039) om stödåtgärder tillämpas vid RgRh och RgT. Det gäller till exempel bestämmelserna om reducerat program och om förlängd undervisning samt bestämmelsen om individuellt anpassat program liksom den generella bestämmelsen i skollagen (2010:800) om att det vid betygssättningen får bortses från enstaka delar av kunskapskraven om det finns särskilda skäl för detta.

Särskilda gymnasiegemensamma ämnen tillgängliga för alla i målgrupperna för RgT och RgsärT

Utredningen föreslår att teckenspråk ska förekomma som gymnasiegemensamt ämne på alla nationella program som anordnas vid RgT. Kurser i *svenskt teckenspråk* som gymnasiegemensamt ämne ska kunna ersätta en eller flera kurser i studievägen, med undantag för kurser i svenska. I stället för svenska eller svenska som andraspråk och engelska ska elever vid RgT som gymnasiegemensamt

ämne kunna läsa enligt de kursplaner som i dag benämns *svenska för döva* respektive *engelska för döva*. Bestämmelserna om gymnasiegemensamma ämnen ska även få tillämpas för elever som tillhör målgruppen för RgT, men som går i en annan gymnasieskola. Skolverket föreslås få i uppdrag att anpassa ämnes- och kursplanerna till målgruppen för RgT och ge dem i förhållande till målgruppen mer adekvata benämningar.

Vidare föreslås att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram kursplaner för gymnasiesärskolan i *svenskt teckenspråk*, *svenska för teckenspråkiga* och *engelska för teckenspråkiga* samt att dessa ämnen på motsvarande sätt som för gymnasieskolan ska få ersätta gymnasiesärskolegemensamma ämnen vid RgsärT samt för elever som tillhör målgruppen för RgsärT, men som går i en annan gymnasiesärskola.

Rätt till boende och omvårdnad i boendet

Det ska framgå av skollagen att elever som tagits emot vid RgRh respektive vid Rgsär, om de behöver det, ska ha rätt till boende och omvårdnad i boendet. I dag framgår det indirekt för elever vid RgRh.

Frågor om anordnandet av boende för elever vid RgRh, RgT och Rgsär ska regleras i avtal mellan staten och den anordnande kommunen. Det innebär att det är genom avtal staten ser till att det finns ett boende för elever vid de riksrekryterande utbildningarna.

En enhetligare antagningprocess

Beslutsprocessen vid mottagande och antagning ska så långt möjligt vara enhetlig för RgRh, RgT och Rgsär. Dagens nämnd för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning föreslås svara för prövningen av målgruppstillhörighet för såväl RgRh, RgT som Rgsär. Mot bakgrund av att uppdraget utvidgas föreslås att nämnden ska heta Nämnden för mottagande i specialskolan och till gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning.

Nämnden ska utöver att besluta om rätten till utbildning vid RgRh respektive RgT även pröva om eleven uppfyller de gemensamma behörighetsvillkoren för gymnasieskolan. Nämnden ska också besluta om rätten till utbildning vid Rgsär och därvid även pröva om eleven

tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Nämnden ska vidare få fatta beslut om rätt till boende och omvårdnad i boendet för elever vid RgRh och vid Rgsär.

Anordnande kommun ska pröva behörigheten till och svara för mottagande och antagning till sökt program för RgRh och RgT samt svara för mottagande och antagning till Rgsär. Dagens särskilda urvalsregel vid RGD/RGH om att företräde ska ges till den som har störst behov ska tas bort. Bestämmelsen har enligt uppgift aldrig tillämpats.

Ett beslut i nämnden om rätt till utbildning vid RgRh, RgT eller Rgsär och ett beslut om rätt till boende och omvårdnad i boendet vid RgRh eller Rgsär ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Anordnande kommuns beslut ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd på samma villkor som för annan utbildning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

En mer likvärdig finansiering

Ansvar för att finansiera kostnaderna för elever vid den riksrekryterande gymnasiala utbildningen är i dag delat mellan elevernas hemkommuner, landstingen, staten och, för elever vid Rgsär, i vissa fall eleven eller elevens vårdnadshavare. Staten står för en stor del av finansieringen. Skillnaderna i hur stor del staten svarar för varierar dock mellan dagens olika riksrekryterande verksamheter. Utredningen föreslår en mer likvärdig finansiering mellan de olika verksamheterna RgRh, RgT och Rgsär. Huvudprincipen föreslås vara att staten ska svara för merkostnader som uppstår till följd av att eleverna går på just en riksrekryterande gymnasial utbildning för elever med vissa funktionsnedsättningar. Det innebär att huvudprincipen är att

- hemkommunerna ska stå för utbildningskostnaderna,
- landstingen ska finansiera habiliteringen,
- staten ska stå för elevboende och, i förekommande fall, omvårdnad i boendet,
- staten ska stå för elevers resor till och från studieorten för de elever som är tillfälligt boende och
- hemkommunerna ska stå för elevernas dagliga resor på studieorten.

Från huvudprincipen föreslås några undantag. Hemkommunerna föreslås exempelvis på motsvarande villkor som för gymnasieskolan i övrigt betala inackorderingsbidrag för boende elever vid RgT. För elever med boende och omvårdnad i boendet vid RgRh föreslås att hemkommunerna ska stå för ett verksamhetsbidrag motsvarande kostnaderna för 20 timmars personlig assistans i veckan under terminstid. Elever som tillhör målgruppen för RgRh bedöms ha behov av sådan assistans om de bott hemma. För Rgsär föreslås att hemkommunerna ska stå för ett belopp motsvarande högst 20 timmars personlig assistans i veckan för boende och omvårdnad i boendet. Elever som tillhör målgruppen för Rgsär bedöms i de flesta fall ha behov av personlig assistans om de bott hemma. Elever med lättare utvecklingsstörning bedöms dock inte alltid ha ett sådant omfattande behov. Eleven eller elevens vårdnadshavare föreslås stå för en kostavgift, som inte ersätts med bidrag. Detta är en kostnad eleven eller elevens vårdnadshavare skulle haft om eleven bott hemma. Det statliga Rg-bidraget föreslås i vissa fall även fortsatt kunna svara för kostnader för dagliga resor för elever vid RgRh och RgT.

Dessutom bör det vara möjligt att avtala om ersättningar till de anordnande kommunerna för vissa overheadkostnader för riksgymnasieverksamheten, kompensation för påtagliga extra kostnader på grund av överrepresentation av elever i verksamheten folkbokförda i den anordnande kommunen samt särskilt bidrag för elever med dövblindhet.

Med ett undantag föreslås statens ersättningar samlas hos SPSM. Undantaget gäller Rg-bidraget som föreslås vara ett fortsatt ansvar för Centrala studiestödsnämnden (CSN).

En tydligare och mer samordnad styrning med avtal

SPSM ska för staten svara för avtalen med de anordnande kommuner som regeringen bestämmer. I uppdraget ska även ingå att följa upp avtalen med avseende på såväl resursanvändning som verksamheternas kvalitet.

Avtalen med de kommuner som anordnar riksrekryterande gymnasial utbildning ska avse utbildning, boende samt, i förekommande fall, habilitering och omvårdnad i boendet. Det ska också framgå att kommunen är fri att, om man anser det lämpligt, i sin tur sluta avtal med annan huvudman att svara för boende och

omvårdnad i boendet samt habilitering och på vilka villkor detta kan ske.

Förslagen innebär ett utökat ansvar för SPSM.

Förstärkt statligt stöd till kommunala och fristående skolhuvudmän

Den tidsbegränsade nationella samordnare som föreslås i utredningens delbetänkande för åren 2012–2014 föreslås få ett utvidgat uppdrag att omfatta utbildning även i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för elever med svåra rörelsehinder, dövhet, hörselskada, dövblindhet och grav språkstörning. Ytterligare medel föreslås med totalt 137 miljoner kronor för perioden 2014–2016. I satsningen ska ingå

- ett statsbidrag på totalt 30 miljoner kronor med krav på medfinansiering för kvalitetshöjande åtgärder inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, t.ex. personalförstärkningar, kompetenshöjande åtgärder, utveckling av pedagogiska metoder, etc; kvalitetshöjande insatser som syftar till en ökad samverkan mellan skola och habilitering bör prioriteras,
- ett statsbidrag på totalt 9 miljoner kronor för fortbildning i teckenspråk på akademisk nivå för lärare i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan med grundläggande kunskaper i ämnet samt
- ett statsbidrag på totalt 90 miljoner kronor för att stödja etableringen av lokala eller regionala anpassade undervisningsmiljöer i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för elever med svåra rörelsehinder, dövhet, hörselskada, dövblindhet och grav språkstörning; i uppdraget ska ingå att identifiera lämpliga orter och lämpliga skolhuvudmän, att aktivt verka för att verksamhet etableras samt att fördela bidraget utifrån tydliga kriterier.

SPSM föreslås dessutom få medel för att möta de lokala och regionala insatserna med förstärkta nationella utvecklingsinsatser för den gymnasiala nivån, främst avseende undervisning i språk för elever som använder teckenspråk samt för utbildning av elever med svåra rörelsehinder i kombination med ytterligare funktionsnedsättningar och för elever med grav språkstörning. Statskontoret föreslås få i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att effektivisera verksamheten i syfte att frigöra resurser för utvecklingsinsatser.

Som del av utvecklingsarbetet bör möjligheterna undersökas att göra bland annat de riksrekryterande utbildningarnas kunskap om

utbildning av elever i de berörda målgrupperna tillgänglig för andra skolhuvudmän och andra elever.

Ekonomiska konsekvenser

Sammantaget beräknas förslagen innebära ökade kostnader för kommuner och landsting med 116 miljoner kronor och minskade kostnader för staten med 128 miljoner kronor. Utredningen föreslår att den tidsbegränsade satsningen ska finansieras med delar av statens minskade kostnader. Därigenom återförs medlen till kommunsektorn och kommer under en period stanna kvar inom området utbildning för ungdomar med funktionsnedsättning. De permanent minskade kostnaderna med 12 miljoner kronor per år ska tillföras SPSM för främst ovan nämnda nationella utvecklingsinsats.

Genom utredningens förslag till tidsbegränsad satsning omfördelas således under perioden 2014–2016 resurser från att stödja vissa kommuner genom bidrag till den riksrekryterande utbildningen till att stödja fler kommuner med insatser för elever i målgrupperna. Vissa medel förs också till kommunsektorn via det generella statsbidraget. Från och med 2017 ska kommuner och landsting ersättas fullt ut via det generella statsbidraget.